

ment, oportuniste, oportunista, oportunitat, V. port Oposable, oposadament, oposador, oposament, oposant, oposar, oposat, V. posar Oposició, oposicionista, opòsit, opositar, opositi- (opositiiflora etc.), opositor, opost, V. pondre Opoteràpia, opoteràpic, V. opi 5 Opérer, opressió, opressivament, oppressor, opressura, oprimible, oprimidor, oprimir, V. prémer

OPROBI, 'infàmia, afront, deshonor', pres del llatí *oppröbrum* id., derivat de *probrum* 'turpitud, infàmia'. □ 1.^a doc.: 1383.

En document d'aquest any es diu: «alguna persona gran o poca los dirà algun *oprobi* o escarn» (DAG., que cita de CoDoACA xl, 165); el mateix diccionari dóna un altre exemple de J. Roís de Corella; apareix 15 també en *Excitatori* d'Oliver: «(yo) era ferm en lo mal, alegre en les prosperitats --- congoixós a *oprobis* a sostenir» (ed. NCL., 76.9). En forma més llatinitzant, *opprobri*, en ACanals: «la paciència ignora tot menyspreu e *opprobri*, hi elegix tota pena» (Val. Max., ed. 20 Miquel i Planas I, 168); la mateixa forma en *Passi en cobles* de B. Fenollar, i després en DTO. 1647: «*Oprobri* o afront»; però Lacav. (1696), «*Oprobi*, infàmia», *tenir en oprobi* (alguna cosa), *ser en oprobi* (en sa pàtria).¹ AlCM cita de la revista mall. «L'Ignorància» (1879): «Es seu nom ha romàs com es més gran *oprobi* de s'humanitat», d'on l'acc. 'el qui causa oprobi' (DFa.).

DERIV.: *Oprobiar*, ant., segons DAG. fou usat en text del S. xv en el sentit de 'insultar, afrontar, avergonyir'; AlCM en dóna un exemple de les *Faules* d'Isop (S. xvi). Notem que en català arcaic s'emprava *espro(v)ar* 'reprotxar, retreure, blasmar' (continuació d'EXPROBARE);² se'n troben molts exemples en les *VidesR*: «él *esproà* los vicis dels fariseus» (P109v2; B sprovà, V exprobrabat), «Nostre Seyor lur aparec, e *esprovd* la lur incredulitat» (P112v2, B sprovà, V exprobravit); a més en P91r1, i B99v2 amb ultracorreció occitanitzant *esprosa* (P proha); s'usa un cop sense complement directe: «on St. Augustí *esprova*, dient ---» (P86r1, n. 36a); veg. també n. 2. *Oprobiós* 'que produeix oprobi' [-riós, *Hist. Troyanes*, ed. Miquel i Planas, p. 56; *Faules* d'Isop, S. xvi]. *Oprobiosament* [-briosament, en *Hist. Troyanes*, p. 80].

¹ Una alternança entre *oprobio* i *oprobrio* es nota

també en els autors castellans dels Ss. xv-xvii. —

² Del qual cal distingir *espro(v)ar* 'provar, sotmetre a prova, experimentar' (provinent d'EXPROBARE), molt usat per Llull, i altres escriptors; AlCM ignorant la presència d'*espro(v)ar* 'retreure', va incloure un exemple d'aquest que trobà en el *Gènesi* de Serra-Amer al costat d'altres que signifiquen 'sotmetre a prova': «Estant los xi apòstols en un loch --- Jhesucrist *esprovd* la lur incredulitat e la durea de lur cor» (p. 236).

Ops, V. obrar Opsiòmetre 'instrument per a mesurar els límits de la visió distinta', compost amb el gr. ὄψις 'visió'

OPTAR, 'escollir (algú), entre diferents partits a pendre, camins a seguir', pres del llatí *optare* 'escollir', 'desitjar'. □ 1.ª doc.: c. 1400, ACanals.

En aquest autor el sentit és 'desitjar' o 'aspirar': «moure e passionar los hoydors e lo jutge en la cosa empresa e *obtada*» (AlCM); en el seu sentit modern, ja en Lacav. 1696: «*Optar*, o triar alguna cosa: Aliquid eligere». S'usa modernament amb la preposició *per* (DFa.); AlCM duu un exemple d'*optar a* 'aspirar a' citant de la revista mall. «L'Ignorància» (c. 1880). Continua essent mot savi, emprat més aviat en l'estil legal o polític o doctrinal.

DERIV.: *Optable*. *Optació*. *Optat* (escrit sovint *obtat*), ant., s'usava especialment en la locució verbal *haver o obtenir* (son) *optat* 'tenir algú el seu desig acomplert' [Eiximenis; 1408; 1452; «ab strenua voluntat compliré vostron *optat*» (S. xv, DAG.); *Spill*: «gran arteria / hac na Maria / de Montpeller, / reyna, muller / del rey en Pere. / Anant darrere / lo deccebés / he concebés / qualche fill d'ell; / en un castell / hac son *obtat*» (v. 8701, també 11972)], pres del llatí *optatum* 'desig'. *Optatiu*, com a terme gramatical en Lacav. 1696. *Opció* [1696, Lacav.: «*opció*, o facultat de optar o de elegir», «jo tinch la *opció* de restar o de anar-me'n», «vós tenui la *opció* d'això» etc.], pres del ll. *optio*, -onis, 'elecció'.

Adoptar [com a 'apropiar o assignar a algú (un càrrec, un ofici)', en *Ordin.* de Pere III (1344), p. 20; 'adoptar (com a fill)', c. fi S. XIII «Nuyl hom no pot *adoptar* altre en fill, que sia major de dies que cyl meteyx --- Fembra no pot *adoptar* altre en fill ne en filla» (*CostTort.*, ed. Oliver, p. 355); «com lo fill de M. Manneo --- cavaller romà, fos *adoptat* e rebut, axí com a fill, per Sufanetes, oncle seu, reuocà e feu mudar lo testament del seu pare natural ---» (ACanals, Val. Maxim, ed. Miquel i Planas II, 215); «--- de què lo marquès hach molt gran plaer, e pensà que Melchior de Pando l'agués *adoptat* en fill e li donàs tot ço que lo jove despenia» (*Curial*, NCL. I, 31.3); «tant era calda, / puy no paria, / he no tenia / fill d-ella nat, / fill *adoptat* / almenys aver!» (*Spill*, v. 8730); 1507, Busa-Nebr.; 1647, DTO.: «*adoptar* o afillar»; com a 'fer-se seu (un parer, actitud etc.)', en Lab. 1840], pres del llatí *adoptare* id. *Adoptable* [Belv. 1803]. *Adoptant* [Lab. 1839]. *Adoptiu* [«fill *adoptiu*», *Spill*, 14879; Belv. 1803]. *Adoptivament*. *Adopció* [*Cost. Tort.*, ed. Oliver, p. 355; BMetge, *Somni*, ed. Riquer, p. 198.22; DTO. 1647].

Adoptació [1507, Busa-Nebrtija]. *Adopcionisme*, *adopcionista*.

Opte, V. òbit Òptic, òpticament, V. ull Òptim, òptimament, optimisme, optimista, V. obrar Òptomètre, optometria, optomètric, òptic (ULL) *Optumna*, grafia rara per *autumnal*, que apareix en un poema inclòs en les *Trobes de V. Maria* (València 1474), 141; també grafia amb *op-* el Busa-Nebr. (1507): *optumne*, *optumnal*, i a més *optummitat* (però *otumnar*, mots aquests darrers que és dubtós que mai s'hagin emprat 60 en català (veg. *autumne*, per a alguns exemples antics